

ФАКТОРИНГОВІ ОПЕРАЦІЇ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬО- ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рогова М.

Національний університет харчових технологій

На сьогоднішньому етапі одну з найважливіших ролей у стимулюванні відтворювальних процесів в економіці відіграє банківський кредит як головне джерело забезпечення грошовими ресурсами.

Для захисту інтересів експортерів в умовах загострення конкуренції на світових ринках створено нові форми фінансування міжнародних торговельних операцій. До їх числа можна віднести факторинг.

Факторинг — різновидність посередницьких операцій, що проводяться банком і спеціальними компаніями, яка представляє собою купівлю грошових вимог експортера до імпортера і їх інкасацію.[1, с. 67]

При кредитуванні зовнішньої торгівлі експортний факторинг як одна з альтернативних форм кредитування останнім часом набув вагомого значення. Він використовується переважно середніми торговельними підприємствами та виробниками, які серед своїх клієнтів мають постійних покупців. Експортний факторинг як інструмент кредитування непридатний для експортних операцій з тривалою відстрочкою платежу.

Метою факторингового обслуговування є своєчасне інкасування боргів для скорочення втрат, унаслідок затримки платежу, і запобігання появі сумнівних боргів, підвищення ліквідності і зниження фінансового ризику для клієнтів, які не хочуть брати на себе роботу по перевірці платоспроможності своїх контрагентів, по веденню бухгалтерського обліку відносно своїх вимог і зацікавлені, по можливості, в найшвидшому отриманні грошей.

Встановлено, що більшість проаналізованих визначень факторингу характеризують його як різновид банківської операції, трактують його економічний зміст, який у підсумку набуває юридичну форму — договір. Виходячи з викладеного, факторинг, з одного боку, розглядається як нетрадиційна банківська операція, а з другого — як цивільно-правовий договір.

Факторинг може бути таких видів: прихований; відкритий.

За відкритого факторингу, купуючи вимоги, фактор-фірма застосовує відкриту концесію, тобто повідомляє покупця (імпортера) про уступку вимог експортером. У випадку використання прихованого факторингу покупець не інформується про продаж зобов'язань фактор-фірми, не повідомляється також нікому із контрагентів експортера про кредитування його продаж факторною компанією.

Факторингові операції існують двох типів — з правом регресу і без. Якщо договір про факторингове обслуговування укладається з правом регресу, банк має право зворотної вимоги до клієнта (продавця) про відшкодування сплаченої суми. Якщо без права регресу, то банк такого права не має [3, с. 96].

У вартість факторингу входить:

– % за користування кредитом (вище ринкової ставки по кредитах відповідного терміну на 2-3 %-вих пунктів);

– плати за обслуговування (бухгалтерія, інкасування боргу і інші послуги): вилучається як % від суми рахунка-фактури, як правило, у межах 0,3-5% від суми переуступлених рахунків;

– при безоборотному факторингу — спеціальної надбавки за ризик у розмірі 0,2-0,5% від суми кредитування.

Механізм здійснення факторингових операцій передбачає такі дії:

– придбання факторинговою компанією (фактор-фірмою) платіжних вимог до покупців у своїх клієнтів на умовах негайної оплати клієнту 80 — 90% вартості від фактурованих поставок;

– оплату в строго визначений термін іншої частини вартості з відрахуванням комісійних та відсотків за кредит, незалежно від надходження виручки від покупців. Платіж, який надходить потім від покупця, повністю зараховується на рахунок фактор-компанії [3, с. 97].

Специфіка міжнародного факторингу полягає у тому, що при роботі з експортером факторингова компанія, як правило, укладає угоду з факторинговою компанією країни імпортера та передає їй частину своїх функцій. У свою чергу, вона виконує роботу, пов'язану з дорученнями іноземної факторингової компанії. Такий зустрічний факторинг має назву взаємного або двофакторного. Його переваги зумовлені тим, що для кожної з компаній, які обслуговують імпортерів, боргові вимоги є внутрішніми, а не зовнішніми. Це значно спрощує процедури визначення кредитоспроможності імпортера, страхування ризиків, інкасування бонових вимог та інше.

Отже, результатом використання факторингу є можливість розширення обсягу торговельних угод, використання додаткового джерела фінансування та еко-

номія управлінських видатків. Особливо вигідним для експортера є використання факторингу при торгівлі за відкритим рахунком.

Основна цінність факторингу полягає в його комплексності. Це не просто фінансування певних витрат, а саме сукупність рівноцінних для підприємства фінансово-посередницьких послуг.

З переваг, що отримує внаслідок використання факторингу клієнт банку, випливають і вигоди для його контрагентів (покупців) — вони дістають можливість співпрацювати з продавцем на умовах товарного кредиту, збільшуючи таким чином обсяги закупок без залучення додаткового капіталу.

Факторинг вже здобув широке використання в багатьох країнах світу і мають перспективи розвитку в економіці України. Однак для цього необхідно вдосконалити законодавчу базу, шляхом прийняття відповідних нормативних актів та створення необхідних інструментів регулювання даної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арчакова, О. Деякі особливості національного регулювання валютного ризику / О. Арчакова // Финансовые риски. — 2007. — № 2. — 67-73с.
2. Руденко, Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: підручник / Л.В. Руденко. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: ЦУЛ, 2007. — 632с.
3. Беліков, О. Факторингові операції// Юридичний журнал. — 2010. — № 3 — С. 95-98

Науковий керівник: Омельченко К.Ю.